

i no aportarà pràcticament res al PIB.

tament aquesta estabilitat des de la Troica. A hores d'ara, els diferents elements disponibles sobre confiança dels diferents sectors econòmics, creixement de l'activitat industrial i de serveis, avanç del PIB i reducció de la fragmentació financera, i en especial, la davallada de les primes de risc de països del sud, la reincorporació de Grècia, Portugal i Irlanda als mercats de capitals, i els primers passos de la Unió Bancària, apunten a una clara superació de la crisi del deute sobirà i de la moneda dels darrers anys.

Tanmateix, la fortalesa de la divisa comuna i el baix creixement dels preus, així com la reducció del creixement dels països emergents i la crisi de l'Est, són aspectes problemàtics que poden endurir la situació actual i frenar la recuperació. De la política econòmica que faci la UE a partir d'ara en dependrà també el desenllaç.

“La recaiguda econòmica del 2011 és atribuïble al PSOE i el PP”

Josep Oliver Alonso (Girona, 1946), catedràtic d'economia aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), és autor de l'estudi “La recuperació en curs i el final de la segona recessió”, convertit en conferència del Fòrum Catalunya Caixa. Assegura que Catalunya i Espanya ja han sortit de la “zona de catàstrofe”, però avisa que el camí és ple d'incerteses.

Heu pronunciat la conferència “És real la recuperació? La recuperació en curs i el final de la segona recessió”, en el marc del Fòrum Catalunya Caixa. La resposta a la pregunta té molts matisos.

—Honestament, la recuperació és real, hem sortit d'una segona recessió. Puc entendre que la percepció de la ciutadania és que portem sis anys de crisi i que no avancem, perquè hem assistit a tota mena de terrabastalls econòmics, però tenim elements reals. Hem passat el col·lapse de Lehman Brothers entre l'octubre de 2008 i mitjan 2009, i durant el 2010 i fins el juny de 2011 pensàvem que estàvem superant-ho, amb taxes positives de creixement. Però aleshores hi ha un xoc exterior que ve primer de Grècia i després d'Itàlia amb Berlusconi, i agafa Espanya amb una fragilitat extrema del sistema financer i les finances públiques, i sobretot amb la convicció per part dels mercats que Espanya no estava fent el que havia de fer. Aleshores s'escampa la idea que Espanya acabarà sortint de l'euro

i que la unió monetària es trencarà. Això porta a més recessió, augment de la prima de risc i sortida massiva de capitals d'Espanya.

—És la segona crisi, que ha afectat alguns països europeus. És el BCE qui salva l'Estat espanyol?

—Sí, perquè va prestar-li els diners que fessin falta a un tipus de l'1% per evitar que l'economia espanyola o qualsevol altra entressin en col·lapse, però realment el país perd tota la confiança internacional, que no comença a recuperar fins que a partir de l'estiu del 2012, el nou govern del PP refà la seva política, pren mesures molt dures i demana el rescat bancari. Això, sumat al suport del BCE permet que la situació comenci a millorar lentament a la primavera del 2013, i aquesta millora ja és molt franca. És visible en el terreny macroeconòmic, amb unes primes de risc molt més baixes que permeten que els bancs es puguin finançar millor a l'exterior i per tant pot fluir més el crèdit a Espanya.

—Aquesta recuperació costa més de veure en la microeconomia, que és el que veuen els ciutadans.

JORDI PLAY

“Allò greu no és que Zapatero negués la crisi, sinó que no fes res per frenar el ‘boom’ que desencadenà la catàstrofe”

—La recuperació de la macroeconomia és una condició prèvia, i a partir d’ara veurem creixements del PIB. El darrer element, que és el que noten les famílies, l’atur i l’ocupació, arribarà més tard però arribarà, perquè amb la recuperació les empreses tindran força per ampliar producció i tornar a fer contractes a jornada completa. Si es compleixen les previsions, l’ocupació ja creixerà unes dècimes aquest 2014, però amb l’atur tenim un problema molt greu.

—**En tot cas, hem sortit d’allò que anomenem “zona de catàstrofe”. Però el risc de tornar a entrar-hi és real?**

—Sí, i tant. Hem viscut dues V, —caiguda i recuperació—, la primera la vam generar perquè vam permetre acumular molt endeutament i molta pèrdua de competitivitat, i quan arriba la crisi financera de Lehman Brothers ens deixa sense capacitat de reacció. Al govern de Zapatero se l’acusa de no voler reconèixer la duresa de la crisi, però jo l’acuso de no fer res per frenar un *boom* que ens duia a la catàstrofe.

—**I la segona V arriba l’estiu del 2011 procedent de Grècia fonamentalment. De nou vénen problemes de fora i agafen l’Estat sense haver fet els deures?**

—Aquesta segona crisi arriba en ple cicle electoral, eleccions municipals, eleccions en algunes autonomies i eleccions espanyoles, i ningú no volia prendre les decisions que els qui ens havien prestat recursos estaven esperant. El senyal que vam emetre a partir del maig de 2011 a l’exterior era que Espanya no prenia decisions i perjudicava l’estabilitat de l’eurozona.

—**La Generalitat ja havia començat les retallades des del novembre de 2010, amb l’arribada de CiU al govern en eleccions avançades. I rebia moltes crítiques.**

—Era l’únic govern que havia pres mesures serioses! La resta anaven ampliant plantilles i fent pressupostos increïbles. Per tant, la confiança que podia transmetre Espanya a l’exterior era totalment nul·la, aquesta gent no s’havia assabentat que tenia un problema greu, i la història acaba amb el rescat bancari. L’esclat de la segona crisi, la recaiguda econòmica del 2011,

s'ha d'atribuir a la gestió política del país, tant del govern del PSOE primer, com del PP després, una tercera crisi no és impensable. En tot cas, podria tenir aquestes arrels polítiques.

—Ara tornem a entrar en període electoral!

—Sí, i això m'inquieta, i també m'inquieta que la Comissió Europea faci unes previsions d'atur per a Espanya més elevades que les que fa l'executiu espanyol.

—Però ara la UE vigila més de prop. Aquesta supervisió us tranquil·litza?

—Certament, després de la segona crisi Alemanya ha pres el comandament de la unió monetària, i encara que potser ens deixin un cert marge fiscal, tinc la convicció que les rucades que vam acumular fins al 2011 no ens les deixaran fer.

—L'Estat espanyol ha perjudicat els interessos d'Alemanya.

—Alemanya té una opció geopolítica estratègica, la unió monetària. És un

“Alemanya ha pres el comandament de la unió monetària, i no deixarà que Espanya faci més rucades”

país líder mundial, no com Espanya, i té una visió segons la qual la UE forma part del seu ADN, i dins d'aquesta UE, la centralitat és l'euro. Per tant, en algun moment de la segona crisi de l'euro, els grans sectors d'Alemanya van estar jugant amb la possibilitat d'abandonar l'euro. Hi va haver un debat molt important entre el 2010 i el 2012 sobre la conveniència de començar una nova unió monetària sense el sud, o bé que fos Alemanya qui marxés de l'eurozona. Alguns sectors volien que Alemanya fos una gran Suïssa, però aquesta visió no va triomfar i el seu projecte continua essent el de la UE i una Europa federal.

—Alemanya té més poder ara que abans de la crisi, doncs?

—De fet, la solució final de la unió bancària és la que ha volgut Alemanya, perquè la unió que van plantejar a Merkel Espanya, França i Itàlia el 2012 ha estat finalment una unió bancària que, en cas de problemes, qui paga són

“Entenc que la percepció de la ciutadania és que portem sis anys de crisi, però hi ha elements reals de recuperació”

els accionistes, els obligacionistes, els impositors de més de 100.000 euros, el fons de la banca privada, fons de països i, en darrer terme, el fons europeu de rescat. Això vol dir que Alemanya no vol que aquests països més dèbils tinguin la confiança que disposen de recursos perquè facin coses irracionals. Al meu entendre, aquesta és la garantia que aquesta crisi és més improbable, tot i que sempre hi ha elements d'incertesa en política i economia que no pots controlar. Per si la política internacional es comporta raonablement i supera les tensions que sempre hi ha, el control que té Alemanya dels processos és molt superior al que tenia al principi de la crisi.

—I l'Estat espanyol, ja fa bé la feina?

—S'ha avançat molt, s'estan fent els deures. Però l'endeutament, que és la base del problema, el continuarem tenint per molts anys.

—És una recuperació amb ombres i poc sòlida?

—Hi ha incerteses i és poc sòlida perquè encara som als inicis de la recuperació. És una recuperació fràgil perquè acaba de néixer i està poc estesa, li falta profunditat.

—Quins problemes poden fer alen·tir aquesta recuperació?

—En el mitjà termini tenim un problema a nivell intern, que els motors que tiren de la demanda interna estan o estancats o tocats i enfonsats i no se'ls espera durant molt de temps. La construcció és evident que trigarà molts anys a tenir un paper de creixement —les previsions de la Comissió Europea per al 2015 indiquen encara decreixement—, i la demografia, que va ser una altra bombolla que va portar més inversió, més habitatges i més

consum, ha revertit. I anticipo que no trigarem molts anys a veure una nova onada d'immigració per cobrir un mercat de treball juvenil que s'està fonent. I d'altra banda, el crèdit, hi ha un deute d'uns 300.000 milions que s'ha de reduir, i Espanya té el problema que hi ha massa crèdit concedit i massa concentrat en la construcció. Aquest crèdit s'ha de reduir i s'ha d'anar desviant cap a d'altres sectors productius, però això és un procés llarg. I finalment, el sector públic va ser un altre motor d'expansió abans de la crisi —molta població, més escoles, més hospitals, més infraestructures, etc—, i ara cal tornar el deute.

—Construcció, demografia, crèdit i sector públic no seran factors importants en la recuperació. Aleshores quin és el camí?

—Hem de preservar el sector exterior per poder reduir el deute extern. Encara que ara els tipus d'interès són baixos, hem recobrat la confiança perquè som a la zona euro, i s'ha trencat una idea que hi havia durant la crisi, que podies estar dins d'una unió monetària però com si tinguessis monedes diferents perquè les primes de risc d'Alemanya i Espanya feien que el deute tingués un preu diferent. I encara hi ha un problema més dur, el procés de despallanquejament d'empreses, famílies i sector públic i sector exterior, i això requerirà molts anys. I això, sumat a una inflació lenta que no fa preveure un creixement nominal del PIB que permeti reduir el deute amb rapidesa. Per tant, si el PIB no creix molt nominalment, el retorn del deute és molt més difícil. Si torna a haver-hi desconfiança sobre l'euro o esclata una crisi a l'est d'Europa, doncs ens tornarà a agafar amb unes necessitats molt grans de refinançament. I aquest és el gran problema del país, i allò que l'obliga a fer bé els deures i a no parar ara que les coses estan una mica tranquil·les. I aquí és on les eleccions em fan patir molt, perquè temo que han posat el fre de mà...